

Діло

виходить щодня рано

Розмір оплати
за підписом редакції.

Рік LII.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шл. 143322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і дозв.
Франції, Італії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 ш. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.
Зміна адреси і зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Заломання одного монополію.

Величезний дефіцит і невиплатність „Повсехного Закладу Взаємних Обезпечень“. — Екземпль. — Навіщо кому потрібний асекураційний примус і монополія?

Від довгого часу доходили до нас скарги зі с.л., що ПЗУВ („Повсехний Заклад Убезпечень Взаємних“) проволікає ліквідацію огнених шкід, що не виплачує відшкодувань, а коли виплатить, то такі низькі суми, що вони не стоять у ніякому відношенні до дійсної шкоди.

Признаємося, що ми думали спершу, що погорілі розжалені й огорчені тим, що ПЗУВ не дійсно не приходить їм з поміччю, і що вони перебільшують дійсний стан.

Та на жаль ми помилялися в тих своїх міркуваннях. Дійсність показала багато гірше, як її представляли пошкодовані, а те, що нам видавалося спорадичним випадком, на ділі є початком системи.

Принагідно попав нам в руки орган ПЗУВ „Przewodnik ubezpieczeniowy“ — за місяць листопада ц. р. з нього довідуємося, що ПЗУВ знаходиться в надзвичайно критичній ситуації: просто не має грошей на виконання своїх зобов'язань. Для ясності наведемо в перекладі одне речення зі звіту засідання Ради ПЗУВ: „Ситуація установи погіршується спеціально у зв'язку зі ставом П пливких фондів: залежності в складці на день 1. X. ц. р. виносять біля 60 мільонів а сума невиплачених відшкодувань 25 мільонів зол. Інших біжучих фондів установа майже не має.“

ПЗУВ затигнув позичку у „Польській Банку“ у висоті біля 5 мільонів, але це не поправило ситуації. У зв'язку зі збільшеною шкодовістю, передбачу ПЗУВ за рік 1931 дефіцит у сумі около 5 мільонів золотих.

Цифри офіційного звіту говорять самі за себе. Це не є перехідна важка ситуація, — це вже катастрофа для установи ПЗУВ. Це також не лише катастрофа для тієї установи, — але і катастрофа для тих, що є змушені обезпечити своє майно у цій установі.

Не знаємо, звідки взялися залежності в сумі 60 мільонів; напевно не спричинили їх українські селяни, бо по наших селах масово уживаються ексекutori, які з цілою строгістю переводять ексекucію за невплату асекурації й солено кажуть собі платити за найменшу проволочку у закладі асекураційної складки. Зате знаємо, що з українських сіл лунає крик розпучки, що ПЗУВ не виплачує відшкодувань. Зближається зима і тисячі родин, які стрінуло нещастя пожежі, залишаються без даху над головою, тому, що ПЗУВ не має грошей на виплату належних їм відшкодувань.

Питаємося: навіщо існує ПЗУВ, — пощо примус і монополія обезпечень, — якщо ця упрямна установа не виконує своїх завдань? Яким правом ексеквється людей за заплату складок, коли погорільцям не виплачується відшкодування?

Якщо так поводитись би приватне асекураційне товариство, то його директори опинились би у в'язниці, — а сама установа щедала би з ліній землі. Коли так поводитьсь ПЗУВ, — той ПЗУВ, якого девізом мало бути „добро загалу, а не погоня за зисками“, то про це ніхто пальцем не кине.

Як виглядає це „добро загалу“ — бачимо на зламному кроці.

Право встановляти обезпечену вартість будинків має ПЗУВ. Від оціненої суми бере ПЗУВ складку, але як будинок погорить в цілому, то ПЗУВ не виплачує тої суми, на яку раніше сам оцінив будинок, лише звертає — як каже — „дійсну вартість будинку“. Чому ж в такому разі ПЗУВ стягає складку від якоїсь фантастичної суми, а не від „дійсної вартості“ будинку?

В біжучому році знижує ПЗУВ оціночну вартість будинків пересічно на 16 проц., а в деяких місцях і до 30 проц., ту саму вартість, яку сам ПЗУВ устійнював своїми технічними органами, при чому тоді стверджував, що й вона ще в значно від дійсної вартості! Таким робом вартість будинків, устійнена через ПЗУВ, далеко не буде відповідати дійсній їх вартості.

Але і на тому ще не кінець. ПЗУВ рішив не лише знизити оцінку будинків, але й підвищити складку на 10 проц. Крім цього стемпліві оплати від огнених складок і відшкодувань, які досі платив ПЗУВ, перекидав на обезпечених. ПЗУВ запіває також здержання видатків на протипожежну акцію. До чого це доведе? Наше село ледви дихає, але тепер, коли впадуть на нього нові благодаті від ПЗУВ: підвищені складки, повині ексекucію, а в додатку невиплачування відшкодувань, — то дійсно настане стан жахливий.

Насувається питання: як довго триватимуть ці всі експерименти? Якщо примус обезпечення і монополія обезпечення так яскраво заклалися, то чому не вернути до свободи обезпечення? Як погодити капіталістичний устрій і право власності з примусом обезпечення в монополійній установі? Чи не досить того, що завдяки дотепній асекураційній політиці скрапували такі товариства, як „Wisła“, „Związek ubezpieczeń

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартості своїх будинків і П обезпечили в

Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ви ще мусите найдалше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу на 1932 р. у приналежній агенції Товариства Взаємних Обезпечень „ДНІСТЕР“.

przemyslowców polskich“, а найвираще переходно польське „Т-во взаємних обезпечень в Кракові“ („кравівське“) мусить рівном ліквідуватися, а переминюючися на акційну спілку рятуватися чужими капіталами! Про українське т-во взаємних обезпечень „Дністер“, хоч воно заклали монополію ПЗУВ ледви дихає, — не згадуємо, щоб на справу ПЗУВ не дивитися під кутом користи одної установи, — бо справа примусу в монополію має глибше й ширше соціальне значіння.

Може хоч останні події на терені ПЗУВ звернуть увагу компетентних чинників на ці явища, які грозять руйною національній господарстві й основною компромітацією цілої ідеї обезпечень, та спонукають їх повернути зі шляху монополію на дорогу добровільних обезпечень.

До культури.

Відокремлений у нас голос громадянина про вагу друкованого слова (книжки і преси).

Найвиразнішим показником кожної культури є книжка, тоб-то попит на неї в масах і, як вислід з цього — її продукція.

У часах, коли ступінь культури народів є мірилом їх життєздатності в сучасному й майбутньому (Росія—Японія, Японія—Китай), не зайвим буде підійти ближче до цього питання у нас.

Порівнюючи вдачу різних народів і оцінюючи ступінь їх культури, Лев Толстой колись дав таку характеристику російської натури: „русский человек гордый з того, что знает, что он ничего не знает и знает ничего не точе“. Цей гострий осуд, який в устах великого російського письменника звучить гірким самоіронізуванням, він кинув народів, що всеж утримував газети й журнали з півмільйонним тиражем і випускав цілу плеяду письменників, з яких не тільки ніколи ніхто не вмирав голодом, а творили яких видавали в десятках видань на свої батьківщині й залюбки перекладали, та й до цього часу ще перекладають на чужі мови. Яким вимагуючим був російський письменник до свого народу показує той факт, що ці гострі слова самоіронії ми находимо якраз у того самого Толстого, який за говорар одного тільки першого видання свого твору, в якому вмістив цю характеристику („Война і мир“), міг купити не багату, а тільки... 5 тисяч десятин землі в Рязанській губернії (спомини його сина — Л. Л. Толстого).

Наведені слова Толстого мимоволі прийшли нам на думку, коли ми заговорили про книжкову справу у нас. Бідний Толстой! Пишучи ці свої рядки, він певно й в уяві своїй не припускав існування інших, не таких правд, численних, істинування інших, не таких гордих на свою культуру московських, але дуже гордих на свою культуру євразійських народів, що з самозадоволеною поблажливістю відносяться до культурної відсталості росіян, хваляться тим, що все знають, не хочуть тільки нічого знати й чути про свою книжку. Як називаються ті народи — нам неважливо, як називаються ті народи, але ми бачимо, наглядно показує статистика продажі книжок, яку вам у кожній хвилині радо покаже кожний український книтар у Галичині. Та статистика, як ми раз-у-раз викладали заклики до купівля книжки, мимомого оголошували кількості купівля книжки, мимомого „книжків“ і „книжечок“ мимомого влаштування книжкових вистав у Львові й на провінції, знає одне, що у бюджеті галицького обивателя й галицького інтелігентного майже все, що хочете, де тільки треба, — це книжка.

Нам можуть вказати на цьому місці на дуже малу під цю пору причину — упадок загальної покупної здібності в зв'язку з економічною кризою. Так, але чи не те саме було рік, два, п'ять років тому, коли ніхто про ніяку кризу нічого не чув і пожалітися на неї не міг!

Не в матеріальній скруті: корінь лиха. Лихо — в загальному укладі життя й вихованні мас. Зацікавлення книжкою й друкованим словом взагалі у нас було завжди дуже слабе, а від цього й культурний рівень мас застримувався низьким. Тираж книжки рідко коли перевищував цифру 3.000, який, розраховуючи на довірливу продаж, майже ніколи не доходив до повноти витворення. Коли додати до цього дуже малу книжкову продукцію взагалі, порівняти з продукцією інших країн і народів, то загальна картина книжкової справи у нас представляється в дуже сумному вигляді.

Щож за дійсна причина цієї нашої (не будемо боїтися правильного означення) культурної відсталості, приймаючи на увагу хочаб і таку матеріальну скруту? Ціна книжки мало що відходить від ціни одної маленької 35-грамової пачки тютюну й удвоє чи навіть утричі дешевша від фляшки горілки. Тютюн і горілка не тільки нічого не додають до культурного піднесення мас, а, навпаки, понижують рівень культури мас, а економічно руйнують маси — але їх скрізь і всюди споживають. Книжкаж, яка має культурну й спричиняє моральний і матеріальний добуток суспільства — не розкохиться, хоч і коштує не дорого. Кіна й інші засоби розваги, які або приносять мало культурної користі масам, або навіть шкідливо відбиваються на них, мають або взагалі дуже малу мистецьку вартість, або мають увагу суспільності — а їм віддається гріш. Книжкаж, іноді дуже високої мистецької вартості, яка масово обслуговує суспільність і значить, калікується дуже низько, спочиває на полицях книтарень, роками чекаючи на якогось дивака, що ненароком загляне туди й дивним дивом її купить.

На ринку сита — і мильні, дії пародійні, ялинки, ледь св. Миколая й інші торгівства — купують у презенті дорогі перфуми, коньяки, кофину, біжутерію, тютюн і інші нікому непопулярні речі, забираючи гріш з кишень, а добрі опрацьовані книжки чи збір творів якогось автора як є улюбленим предметом маркування в вултурних крамх, ітіає в масові руки, а не в культурної людини.

Коло вистав усяких магазинів скупчуються люди, спиваючи свій зір на модяри: їх, біжугерських і всяких інших річах, нема нічого тільки перед вікнами дрімливих, як ціле життя наше й наша культура, книгарень.

Прикладів може задосить. І справа не в матеріяльних крісах, а просто у вихованні мас, які звикли дивитися на книжку не як на предмет необхідності, а як на люксус. Без якого можна обійтися в житті й на який видається гріш тільки у випадку кончевої потреби. Чи не найліпшим прикладом того, що наш загальне звикло видавати грошей на друковане слово, буде всім відома міщанська дрібничковість деяких наших „патріотів“, які, роблячи кількацентове заощадження в своїх видатках, несвідомо стають найбільшими шкідниками наших видавництв. Має-

мо на увазі тих людей, які за кілька грошів почитають у трафікантів „для перечитання“ наші газети й журнали і потім повертають їх назад. Невинна сама по собі ошадність цих людей в суті речі в нічому іншому, як не караною, правда, законом, але дуже виразною по своїй істоті крадіжкою друкованого слова, з якої мають вииск посередники-трафіканти. Дати 20 центів своєму видавництву й підтримати цією лептою її справи — тяжко.

А ось кидати гріш у кишеню чужого нам заробкєвича — це робиться з найбільшою легкістю. У культурних людей таке не водиться. У культурних людей (Скандинавія) люди їздять навіть трамваями без кондукторів.

Ф. Д-ко.

Росіяни відмежовуються від галицьких москвофілів.

Оснування „Союзу студентів росіян“ у Львові.

Дня 7. грудня ц. р. в год. 5. пополудні відбулося в малій залі „Нар. Дому“ святочне відкриття „Союзу студентів росіян“ у Львові, затвердженого мін-ством освіти. В цьому союзі гуртуються російські студенти з Волині, Полісся і Білоруси. Досі цей союз існував (від 10 літ) при „Російськ. Добродійнім Комітеті“ у Львові, організації російських емігрантів. Тепер „Союз російських студентів“ став самостійною організацією, яка відмежовується від існуючого на нашому терені москвофільського студ. т-ва „Друг“.

Річ у тому, що впродовж цілих 10 літ російські студенти не могли зжитися зі зміною москвофільських студентів в одній організації. Відношення не тільки москвофільських студентів, але взагалі галицьких москвофілів до „Союзу студентів росіян“ вороже. Доказом цього хоч би те, що на святочному відкритті союзу не явився ані один москвофільський студент з „Друга“, який, запрошений до участі в святі, відповів виминаючи, що не може цього зробити, придержуючись постанов „З'їзду рос. студентів“, що літом відбувся у Варшаві і рішив не творити в одному центрі двох товариств. Однак життя деколи

сильніше від постанов. Одна з промов, виголошених на святі, була виразно звернена проти „Друга“. Так само і старші москвофіли просто збокотували це свято. Російських студентів, які звернулися із запрошеннями до москвофільських діячів, прийнято дуже нерадо; їм закидають „великоруський сепаратизм“. Ніхто з галицьких москвофілів не явився на святі. Тільки після офіційної частини тришов Н. Марко, ред. демократичної та нахабно україножерної газетки „Земля і Воля“.

На святі відкриття були видніші представники львівської російської колонії, представники високих шкіл у Львові — проф. Д. Шимкевич (куратор Союзу), Г. і Л. Гальбани і В. Морачевський, відпоручники польських академічних товариств, які виступали з привітаннями.

Свято попередив молебєн, відслужений о. Сапегою. Опісля відбулася спільна вечєра, концерт балалайкової оркєстри і танці.

Назва нової організації: „Союз Русских Студентов во Львовѣ“, по польськи: „Związek Studentów Rosjan we Lwowie“. Голова Союзу: п. Бушма з Волині.

„Конскрипція має дати правдивий образ...“

(Звідомлення з місць.)

ЛЬВІВ.

Повідомляють нас, що в помешканні при площі Юра ч. 6. не було досі (понеділок 14. ц. м.) конскрипційного комісара і ніхто з льокаторів того помешкання не дістає конскрипційних аркушів до виповнення.

При вул. Вірменській ч. 17. мешкає п-і Тітінгер, яка при конскрипції вписала цілу свою рідню, як замешкалу у Львові, хоч та рідня живе здавна поза Львовом. А саме вписала сво-

го зятя Станіслава Самборського, свою доньку Марію Самборську і внука Юрія Самборського, які від 1926 р. живуть постійно в Лісії Полян, пошта Закопане.

В домі при вул. Ридерській ч. 18. явився 8. ц. м. в характері конскрипційного комісара кільканацятлітній молодик (правдоподібно жид) і роздавав польські друки. На рішучу вимогу мешканців приніс на другий день утравістичні друки, але заявив, що їх можна виповня-

ти тільки по польськи, в крайнім разі латинкою. Колиж мешканці дому виповнили згідно з приписом свої аркуші по українськи, той молодик їх не прийняв. До нині (14. ц. м.) не відібрав він тих виповнених друків, хоч щодня по них навідується. Відходить кожним разом з тим, що прийме друки тільки виповнені латинкою.

ЛЬВІВЩИНА.

В Завадові коло Львова перепис переводила м. ін. учителька полька і вписувала всіх як „русинів“. У деяких домах тільки розпитувала громадян про потрібні дані, а вписувала шойно дома. Протести не помогли. Українку, що була назначена комісаром і вписувала батьківську мову згідно з правдою як „українську“, звільнено зараз першого дня перепису.

В Зашкові, пов. Львів, на 8 переписних комісарів з українців назначено тільки 2. Всюди списувано на польських аркушах, з тільки в кількох домах доручено двомовні. Про батьківську мову навіть не питалися, вписуючи відразу: „руска“. Один комісар скликавав громадян з кількох домів до одної хати і шойно так переводив перепис, що, очевидно, противиться законові. На домагання вписувати батьківську мову „українську“ заявляв, що тут нема ніяких українців.

ГОРОДЕЧЧИНА.

З села Ставчани, пов. Городок, пишуть нам: Комісарами бузи у нас учительські сили і громадський секретар, а на місце хворої учительки був один селянин римо-кат. віроісповідання й дуже темного характеру. Переписні комісари не питали, якою мовою говорить дотична особа, тільки робили спис осіб та зазначували віроісповідання. Все інше казали — зробилять у своїй хаті. Один комісар не виповнював чорним, тільки чорним олівцем, а деякі навіть не давали підписувати аркушів. Коли люди на таку поведінку страшенно обурилися і пішли на скаргу до начального комісара, то він сказав, що все є в порядку та не хотів більше з ними говорити. Це можуть посвідчити отсі громадські радні, котрі ходили з комісарами: Василь Кусьпіс, Іван Дідух, Теодор Кусьпіс, Ян Бенговський, Михайло Дідух та Іван Мерцало. Просимо наших послів зайнятися ближче цією справою. Ставчанець.

БОРЩІВЩИНА.

Вже з самого іменування комісарів можна було сподіватись, як конскрипція буде у нас переведена. Староста не хотів затвердити ані одного українця, лиш самих поляків і жидів. Головним комісаром на район Білче-Золоте, Білче-Доброкот, Мушкарів, Юріямпіль і Монастирок іменовано Волод Крижановського (бувшого „русина“ Крижанівського). Зналий він тут як найбільший „дзялєч“, що ціле село

Прийдіть і закоштуйте за найдешевшу ціну найдобріші угорські токайські вина

Мадяр Воргаз
Жовкіська 11.

1033 1—2

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 16. ГРУДНЯ 1931.

МИХАЙЛО ПОСАЦЬКИЙ.

ТОЛЕДО.

Вражіння з Еспанії.

Дель Греко. — Альказар. — Щасливі люди. — Лицарі та сучасність

(Докінчення.)

Недалеко від цього місця знаходиться невеличкий домок, Каза дель Греко. Є це хата, де через 300 роками жив та помер один із найбільших майстрів світа. Був це грек із Крети, називався властиво Доменіко Теотокопулі, походив з острова Крети і коли раз випадково заплив до Еспанії, так захопився її краєвином і її людьми, що став малювати і відразу став одним із найбільших геніїв-майстрів по всі часи.

Входимо до хати і находимо усе так, як було перед 300 роками; в кухні стоїть відчинена куховарська книжка при уступі „Пастель де ранас“, паштет з жаб. Так як її мистець отворив, так стоїть вона досі ненарушена. Для Толедо сотні літ це ніщо! Бож воно ніде в нічмі не признає тепершности, ні жадних уступок для часу, воно живе лише в минувшині!

Переходимо на головну площу міста Зокодовер. Це одиноке місце, де панує якийсь рух. Селяни з ослами та кошами, пси гавкають на череди овець, часом перейде якийсь турист сам або з провідником. Цю площу звеличав Сервантес, автор безсмертного Дон Кіхота. Тут на цій площі відбувалися неолді сцени з його

твору, недалеко відси він сам мешкав. Треба тільки перейти через коридор одного дому, потім сходити вниз на вузьку вулицю, де є маленька гостиниця. Називається вона „Посада де ля Сангре“. Тут мешкав колись Сервантес, як голосить прибіта над брамою таблича.

Іду на сам вершок гранітової скелі: там стоїть гордий замок Альказар, збудований Карлом V, попередником славного в історії Пилипа II. Біля балюстради гурток еспанців розмовляє. Є це видко міські бідологи, які якнебудь проводять день, а багато їм тут під тим благословеним небом до прожитку не треба, — а проте які вони щасливі. Вони всі мої найдорожші приятелі, з тою ріжницею, що моя душа затроєна культурою, а їх душа це зеркало чистої людини, людини самої в собі без бажання, без жури, людини, що тільки вдихає в своє сумління і свою честь не знає нічого про ту галасливу, круту та брудну дорогу, по якій ми культурні ступаємо. Він не знає нічого про те життя, що посувається вперед згідно з приписом, де все вимірене цирклем і поділене на години і мінути, де кожний має якусь „ділє“ і жене наперед, де кожний, здалека від світла, ясности, чистоти і краси, немов би попав в якийсь паруючий котел обовязку і змагання, а довкола нього зелені столи та парграфі. Ох, наскільки щасливіші ті гут від нас всіх, бо вони мають ще душу, яку ми вже давно затратили; вони мають сумління, а ми маємо культуру і наказ кончености. Щасливі? Як високо вони стоять над нами! Який свободний, сміливий погляд, який корольський жест, яка приваба, яка достойність, яка краса в бідній одежі, яка гордість у занепад! Це вроджені лицарі! Вони ціле своє життя споконвіку боро-

ся за Христову віру. Це люди, для яких границі своєї батьківщини за вузькі і вони мусіли відкрити новий світ. Це люди, які не можуть привязатися до землі-матері, слухати її наказу і на ній працювати, бо їх батьківщина: далечина і безмежність.

Довкола тиша, злегка переривана шумом ріки десь із глибини, з темної пропасти. Під моїми ногами місто-твердиня, завішене між землею і небом, на межі між світлом і темнотою. Стоїть як камінний лицар, закутий у панцир, з заслоною на лиці, поза якою спочивають тайни. Місто таємниць. Мури взаємно розповідають собі про ці таємниці, в кутах катедр зачалися вони, з кожного переулка дивляться на нас, літають довкола як нічні злики і відімаються під нашими кроками. Таємниці влади та панування, таємниці віри в Бога і лицарських подвигів, але й таємниці горячої земної любови та пристрасти.

Все облите довкола червоним, огнистим світлом. Воздух тремтить. Довкола безмежність, але безконечність, про які співають лише пісні, або розповідають філософи; вона тут дійсна, наглядна, вона наче дотикається нашого тіла і вливається нам в груди. Стоїмо без бажання, щасливі. Чи знаєте люди, яке це щастя, не мати жадного бажання?

О, Еспаніє! Неважко ти покидаєш тепер свою гордість, свою лицарськість, своє корольське дармування, а зголошуєшся разом із іншими народами до варштату праці? Неважко так усе, що на світі гарне, мусить скоро перемінити, а має панувати лише сіра буденщина нещастя при ковалі і з молотом в руках?

О, Еспаніє, краю гордих лицарів!

Громадянин.

1. Кедрин.

Громада запротестувала проти
"ухвали" до Пов. Виділу й до воєводства. Ста-
роство у Скольому приказало знову скакати
в раду, щоби постанову пройшла легальним
шляхом. Староста сам взяв участь у нарадах.

Не зважаючи на всі горячі заходи „трех громадян Гребенова“, що за всяку ціну хочуть вибудувати у Гребенові костел, „ухвала“ не пройшла і староста відіхав із нічим. Три дні пізніше війт знову скликав раду, але вона 9 го-лосами проти 5-и вирішила ждати на полаго-дження протесту проти нелегального переняття громадської площі.

Староство скільського повіту поставило внесок на розв'язання громадської ради в Гребенові — за „кепську господарку“. Ні при чому гут господарка; розходиться про те, щоб на-

ставлений комісар міг з своїми поплечниками ухвалити призначення площі під костел. „Госпо-дарка“ комісара почалася залегалізуванням нелегалізації, опісля прийшла би черга на ухвалення коштів комісарського удержання. Комісарем став би ем. урядовець скільського староста. Його та сімю мала би годувати гро-мада, а вона бідна, то платили би за це літники.

До чого доводить розкукурічення трех громадян, яким забракло до спасіння — лише костела.

Гребенівець.

Після рілничої конференції в Софії.

СОФІЯ. 14. XII. ПАТ. Рілничка конференція держав східної Європи скінчилася 12. ц. м. Всі тези, запропоновані в рапорті польського делегата Росо, прийнято після 2-денної дискусії. На внесення всіх делегацій підкреслено сильне безумовну коначність вдержати якнайтіснішу співпрацю між поодинокими державами блоку. Прийнято проект статутів і правилників щорічних конференцій міністрів і постійного комітету студій, що є виконним органом блоку, наслідком чого дальша діяльність блоку спирається на правових основах. Вкінці рішено переми-

нити кварталник „L' Agriculture Polonaise“, що виходить у Парижі, на постійний орган блоку. Кварталник обійматиме 1.200 сторінок друку, з яких 200 буде присвячених діяльності постійного комітету, а решту поділять між поодинокі держави блоку. Можливе, що софійська конференція причиниться до поглиблення співпраці рілних держав і приготує східну Європу до належної оборони рілничих інтересів при всяких міжнародних спробах опанувати загальну господарську кризу.

Труднощі нового японського уряду.

ТОКІО. 14. XII. ПАТ. Утворився новий японський кабінет, в склад якого входять члени партії Сейюкай. У зв'язку з тим повідомляють, що випів золота з Японії буде знову заборонений від 14. грудня, а це значить занехання парітету золота. Політика нового кабінету матиме на меті припинення знижки резерв золота в японському банку. Утворення нового кабінету, опертого на програмі інфляції, може причинитися до хвилевої і штучної поправки ситуації. Однак всі, хто

зблизька глядить на ситуацію, побоюється, що вирине мабуть реакція тому, що слаба позиція партії Сейюкай в парламенті не улежить праці в напрямі запобіження новим політичним труднощам, які очевидячки накопичуються. На загальну думку новий кабінет буде тільки перехідним, аж повстане національний або коаліційний уряд, спроможний кермувати краєм в часі критичної фінансової й господарської ситуації, в якій знаходиться Японія.

Французька мораторія для Німеччини.

ПАРИЖ. 14. XII. ПАТ. Часопис „L'Ami du peuple“ оголосив ревеліційну статтю про зобов'язання, які мав зятягнути супроти Німеччини прем'єр Лявал в часі свого побуту у Вашингтоні. На основі тих зобов'язань має бути оголошена мораторія Лявала, яка наступить після мораторії Гувера й триватиме один, два або й три роки, як довго триватиме економічна депресія.

Ця мораторія буде відноситися тільки до піврічних сплат, які належаться від Німеччини, бо президент Гувер не годиться дати Франції більше як 50 проц. редукції її довгу. Однак на ділі Німеччина не буде нічого платити від того часу, бо дістане кредит у висоті половини належності з титулу відшкодувань.

Втікачі у простиралах.

ВАРШАВА. Тел. пр. На граничному відгінку Сухоліщини коло Дзісна роздалася вночі кірсова пальба. В тім часі на польську територію перейшло 7 радянських горожан, убраних у білі простирала, щоб не добачила їх радянська сторожа, коли вони повзли сніжними поли-

ми. Між втікачами знаходяться 17-літній учень Умінов, равений підчас утечі. Втікачі оповідають, що двох їх товаришів більшовики застрілили. Втікли з Радянщини перед арештуванням за опір проти колективізації господарств.

Комуністична акція в Саксонії.

У всіх більших містах Саксонії відбулося 11. ц. м. кільканадцять демонстраційних віч комуністичної партії, що протестували проти останнього надзвичайного декрету німецького уряду.

Одночасно йде акція за плевбіцитом у справі розв'язання саського союму. Від 2. грудня відбулося в цілій Саксонії коло 2.000 агітаційних віч. Серед безробітних велике схвилювання.

ОСТАННІ ВІСТІ

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

На денному порядку вітвіркового засідання союму є передовсім податковій справі, напр. зміна закону про податок від льокалів, від міських і сільських нерухомостей і ін. Крім того на денному порядку є кілька українських внесень у справі шкільництва; в справі реактивування держ. гімназій в Тернополі та прив. українських гімназій в Дрогобичі й Рогатині.

На денному порядку є теж нагале внесення опоз. послів у справі виб. надужити при доповняючих виборах до союму в окр. Перемишль.

ВЛОМ ДО „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ В СТРИУ.

СТРИЙ. 14. XII. ПАТ. Уночі невідомі спричинники дісталися розбитим отвором до „Народної Торговлі“ в Стрию, розбили касу та забрали невеличку суму грошей. У крамниці забрали різні річи, які вивезли. Шкоди покищо не усталено. Вломників не зловили.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД У БЕРЕЖАНАХ.

Окр. суд у Бережанах при участі присяжних суддів судив 14. ц. м. 22-літніх Вол. Хахулу й Евст. Морозів з Підкариння. Вони були обвинувачені в убивстві Ст. Татуньчака з Беньківців за те, що він повідомив поліцію, що оба вони мають військові кріси. Трибунал засудив Хахулу до смертної кари, а Морозів до 5 літ тюрем.

ПРЕЗ. МАСАРИК ЗАПОВІВ АВТОНОМІЮ ДЛЯ НАЦ. МЕНШИН.

З Праги повідомляють, що чеська преса обговорює інтерв'ю, яке през. Масарик дав кореспондентові „Газети Варшавської“ Вежинському. Часописи підкреслюють той уступ інтерв'ю, в якому през. Масарик говорить про пошанування трактатів. У поважних політичних колах інтерв'ю през. Масарика пояснюють як заповідження оголошення автономії для національних меншин.

НОВИЙ ЕСП. УРЯД.

МАДРИД. 14. XII. ПАТ. Склад нового еспанського уряду такий: през. ради мін. Азана, мін. закорд. справ. Леру, ви. справ. Цез. Квірога, фінанси Каргеро і торговля та промисла Домінго, справедливість Алькорно, освіта Фер. де Ріос, праця Кабалеро, фальота Джіроль, комунікція Баріос.

ГІТЛЕР УТВОРИВ ЛЕТ. КОРПУС.

БЕРЛІН. 14. XII. ПАТ. На спец. приказ Гітлера гітлерівські пробові відділи створили летунський корпус. Приказ цей велить створити нац. повітряну флоту від 1. січня 1932. До 20. XII. ц. р. всіх гітлерівців, які перейшли військ. лет. вишкіл, втягнуть на листу лет. корпусу. Крім закуплених уже літаків гітлерівці мають літаки, винаймані в лет. союзів, за посередництвом симпатизуючих їм гітлерівцями керма-

Студенти б'ються.

З Парижа повідомляють, що підчас виборів до дисциплінарної ради в Сорбоні прийшло до авантажної бійки між студентами рілних політичних поглядів. Бійка тривала від год. 12. вночі до 5. год. вечір. Взяли в ній участь також не-студенти роялісти. Арештовано 4 студентів, 15 студентів потерпіло рани, двоох уміщено в шпиталі.

Мусоліні нормує життя.

РИМ 14. XII. Директиви Мусоліні, дані директорів партії в справі побороювання економічної кризи відповідним унормуванням життєвих відносин та мобілізацією політичних і моральних сил, що протиставляється дефетизмові з одного боку та лєксусові й використуванню кон'єктури з другого боку, викликали в цілому громадстві сильне враження. Ці директиви застосовано вже в щоденному житті, якого рівень змінився обмеженням видатків. Одночасно в церковних колах розгортається пропаганда ошадности, самообмеження й допомоги жертвам кризи.

Більшовицька свобода слова.

МОСКВА 14. XII. ПАТ. Молодого радянського історика, проф. Слудського, що написав критичну статтю про політику більшовицької партії, усунули не тільки з його становища, але й з партії. Преса закидає йому, що хотів дискваліфікувати Леніна й теперішніх партійних провідників та сфальшувати більшовицьку історію.

Зловили пташка.

ВІДЕНЬ 14. XII. ПАТ. Повідомляють з Лісбони, що тамошня портова поліція арештувала вчора б. директора австрійського Кредитового Заведення, Ерєнфеста в менті, коли готовився виступити на корабель до Америки. Арештовано його на основі стежних листів, які вислала австрійська поліція.

РОЗПРАВА ЗА ДЕРЖ. ЗРАДУ В АВСТРІЇ

ГРАЦ. 14. XII. ПАТ. Перед тут. судом присяглих почався процес проти 8 гаймверівців, які 13. вересня ц. р. хотіли виконати держ. переворот в Австрії. Обвинувачені: д-р Пфрімер, адвокат із Юденбурга, сойм. пос. Камергофер, б. полк. Флешнер, б. полк. Гофер, б. кап. Гартер, прив. служб. Гарат, ради. лісництва Зайдлер і б. полк. Ріддехнер. Акт обвинувачення подає, що проти 4. тис. гаймверівців внесено карне донесення за їх участь у замахі, проти 280 осіб ведеться судове слідство. Д-р Пфрімер признався у слідстві до закидування йому вчинків, заперечив, начеб допуститися держ. зради.

Д-р Пфрімер запитаний на розправі предсідником чи почувається до вини, відповів, що ні, бо в нелегальній державі, якою є Австрія, годі допуститися держ. зради. Австр. конституція тому нелегальна, бо як ціс. Карло зрісся престолу, оставив населенню рішення шоро будучої форми правління. Тимчасом проголосили республіку не питаючи населення. Пучу не уладжував, лише збройний похід, як це вже тричі робив за відомом влади. Проклямація, яку оголосив, походила з 1929 р., уложили її ріжні політики.

ДИМІСІЯ ЧАН-КАЙ-ШЕКА.

ШАНГАЙ. 14. XII. ПАТ. Ген. Чан-Кай-Шек подався до димісії. Димісію прийняли. Сподіюється теж димісії міністра фінансів і змін у кабінеті. До димісії прийшло мабуть заадляки кантонським революціонерам, яким проводить один з ветеранів куомінтангу. Щоби підсилити ненависть до Чан-Кай-Шека вихищували розчарування, викликане резолюцією Ради Л. Н. у Парижі.

БЕНГАЛЬКИ ВБИЛИ АНГЛІЙЦЯ.

НЮ ДЕЛЬГІ. 14. XII. ПАТ. Вищого службовця маістрату Стівенса застрілили дві бенгальські жінки. Причина, мабуть, політична. Це перший випадок участі жінок у вбивстві на політичних глі. Досі жінки помагали в бомбових замахі на міжнар. поїзд.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8-93-00—8-94-00, канадський долар 7-50-00—7-55-00, чеська корона 0-26-25—0-26-50, австрійський шілінг 1-14-00—1-15-00, румун. лей 0-05-00—0-05-50, французький франк 0-34-80—0-35-00, швейцарський франк 1-73-00—1-73-50, фунт штерлінгів 29-50-00—30-00-00, радянський червонець 0-00—0-00, німецька марка 2-11-50—2-11-75.

Золото: 20 корон 39-50-00—40-50-00, 30 франків 36-00-00—37-00-00, 20 німецьких марок 000-00-00—000-00-00, 10 російських рублів 51-50-00—52-50-00.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евгенія з Розлуцьких Медичка, уроджена 25 лютого 1854, вдова по священнику, упокоїлася несподівано дня 5. грудня 1931 р. у Відні в домі своєї дочки п. надінспекторської Вікторії Сероїчківської, де Покійна плекала давні традиції української гостинності та вічливості. — В. Й. П. 1029 1-1

Дмитро Павлишин помер 10. XII. в Крилосі коло Галича, де був упр. школи. Покійний визначався хрустальним характером, був зразковим учителем і громадянином. Тяжкі моральні умовини, серед яких працює наше вчительство, не відстрашували його від громадянської роботи в селі. Крилос багато завдячує Покійникові і довго буде пам'ятати свого управителя школи, який ціле своє трудяще життя посвятив для добра селян. Міг ще довго працювати і був би ще неодноразово зробив, якби не передчасна смерть, що забрала його в 45. році життя. Осиротив жінку Анну з Дідиків і двоє дітей. В. Й. П. 1029 1-1

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Михайло Рудницький: ОЧІ ТА УСТА. Стор. 96. 3 20 графіками Павла Ковжуна. Видавництво „Ізмарagd", Львів. Ціна 3 зол.

Дмитро Николишин: КОРОЛІВНА. Драматична поема-казка. Ст. 104. Коломия, 1931. „Загальна Книгозбірня".

ЖУРНАЛИ.

ВІСНИК Союзу Українських Емігр. Організації в ЧСР. На правах рукопису. Ч. 3. Прага, листопад 1931.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, двотижневий політично-літературний журнал Ч. 94. Р. 5. — 10. грудня 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 14. XII. п. р. за масло експортне та десеровне ціна 3-40 зол., за літру молока 24-25 сот., літру сметани 1-20 зол., копу яєць 6-00-6-20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський Український Театр „Цаїр-нун" (сала Ремісничої Палати, Стрілецька площа 7).

Четвер. 17. XII, год 7-30 веч. „Запорожець за Дунаєм" Артемівського і „Вершини" Нішинського. Виступ д-ра Гіска.

Великий Міський Театр: Нечиний.

Театр Різноманитостей:

Вівторок 15. грудня в год. 3-30 поп. „Вогнем і мечем".

Вівторок 15. грудня в год. 8. вечором „Штуба".

Середа 16. грудня в год. 3-30 поп. „Вогнем і мечем".

Середа 15. грудня в годині 8. веч. „Гранд-Готель".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Серця на засланні".

КАСІНО: „Дитина гріху" та „Місяць і Монти".

КОПЕРНИК: Великоміські вулиці.

ЛЕВ: Звукова фільма „Трубадורה пісня".

МІРУСЕНЬКА: „Король Конга, — гайна святині в Нугалі".

МІРАЖ: „Кінесаріо" (Бастер Кітон), „Поганин" (Рамон Новаро).

ОЛІВ: „Монте Карло".

ПАЛІЯС: Звукова фільма „Любовник о півночі".

ПІЛІ: „Африка говорить", „Мікі Маус на майдані".

ПІЛІ: „На горячій учинку", „Невідомий батько".

ПРОМІНЬ: „Роман із книжкою".

СОНЦЕ: „Подружжя нахацкі".

СТИЛЬВ: „Веселий тиждень Метро-Гольдана Мазер".

УІЛІ: „Гра за мушкетерів" (Ліліана Гейд), „Тамний подвій" (Еді Польо).

УІЛІ: „Везика гра", „Файкові пригоди".

Програма радіо.

Четвер 17. грудня 1931.

Ляйпциг (259,3) 18-00 „Вороги у крові". Лондон (356,3) 19-35 Концерт. Гельсінґфорс (368,1) 19-05 Концерт. Гамбург (372,2) 19-30 Концерт. Букарешт (394,2) 20-00 Концерт. Сентенс (403,8) 17-45 Концерт. Верлі (419) Танець-привітання. Рим (441,2) 21-00 Концерт. Лінгенберг (472,3) 18-20 „Людина та техніка". Прага (486,2) 20-30 Концерт. Мільно (500,8) 20-35 Опера. Брюссель (508,5) 22-40 Поема Відень (516,4) 19-30 Література Рига (524,2) 19-05 Оперето-

ва музика. Мінхен (532,9) 16-15 Пісні. Будапешт (550,5) 19-30 Угорські пісні. Харків (937,5) 16-00, 20-00, 21-00 Концерти. Ленінград (1000) 15-00 Концерт. Осльо (1083) 19-30, Концерт. Калюнд-борг (1153,8) 20-10 Опера.

Львівське радіо.

Середа 16. грудня 1931.

Львів (380,7) 11-40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11-58 Час із Варшави. 13-10 Про погоду дня. Господарські гутірки: 13-15, 13-40, 14-20. Народна музика: 13-55, 14-15, 15-20. Грошева біржа 15-25. Листування 16-55. Навчання англійської мови 17-10. Відіт. 17-35. Концерт. 18-50. Вечірня 19-45. Радіо-шопенівська 20-00. Пісеньки. 20-30. Концерт. 22-40. Спортивні новини. 22-45. „Актор без призвища". 23-00. Танкова музика. Грамофонові кружки: 12-10, 13-45, 16-40, 19-30, 22-15.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Подяка.

Всім, що в часі тяжкої і довгої недуги мого дорогого мужа, д-ра Михайла Коцюби, тривожились зі мною, а по смерті супроводили його на місце вічного супочинку, із широго серця дякую за пошану і любов, якої доказ дають ще й тепер. Своїми завданнями правдивого спочинування мому горю.

Зокрема дякую Вп. д-рові О. Баранському, що був Покійному і лікарем, і найширшим другом, а мій добродій, Вп. III. д-рові Дзеровичеві та д-рові Панчишинові, що радо помагали в лікуванні, Вп. о. Совітнікові О. Стефановичеві, що приготували і пооблагородили Покійника на дорогу у вічну життя, Вп. О. Сов. Д. Лопатинському, Дзедзикові і Ю. Дзеровичеві за повну сумну пошту похоронну відправу, Вп. Відпоручникам Просвіти, Нац. Музею, Р. Школі: о. Сов. Ю. Дзеровичеві, д-рові І. Свеніцькому, І. Юшчинові та Калиткові, який промовляв мені брешні ученьки, що над могилкою змалювали пам'яті мого дорогого мужа Велику та тривку вдачаність збережу в серці за пошану, яку в своїх листах до мене виявили українські Товариства для свого покійного члена.

Ольга Коцюбова.

Склад меблів Фр. Зелінського Колонтаєв 5, столарня 2-ге подвір'я поручає за готівку і на рати урядження покрів, скромні і вибагані, по найнижчих цінах 1024 2-3

ЗА НВОТУ,
яку перед кількома роками мусіли Ви платити
ЗА ОДНУ ПАРУ ЧЕРЕВИКІВ,
тепер купите

Теплі домашні папучі для дітей.

Шкіряні черевини для дітей.

Елегантні гольфони човенці.

Практичні боксові пантофелі на пасочок.

Силіваці хоронять обуву та здоров'я Пані.

Кальози необхідні для Пані.

Найпрактичніша обuva на зиму.

0.60 ПАСТА

34.90 золотих

ОБУВА ДЛЯ ЦІЛОЇ РОДИНИ.

Vata

МАЦІЦЬКИ
Переклад із французької мови М. Рудницького. — Ціна 3—зол., з пошт. пересилкою 4—зол.
Можна дістати в адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п. 1-1 або в книгарнях.

ЛЕЩЕТАРСЬКІ
вбрання, вітрильники, скафандри найдешевше ажкерило: Вирібля: „Pallium", Вірменська 3. 907 6—?

ЗА ВИПОЗИЧЕННЯ 800 зол. дам процент, забезпечення гіпотечне і 2 літри молока денно. Зголошення до Адм. „Діла" під „Молоко". 1024

ПРОДАМ дешево або заміняю речизність. Лещова, Богданівка, одесовського 33. 1035 1-1

Магазин блаватних товарів

АНГІН УВБРА

Львів, вул. Галицька, ч. 10.

поручає по найнижчих цінах у великій виборі.

по пол.	по пол.
Свадні фантасі . . . . . 1—	Понеліна на сорочці . . . 2-40
Фантасети у десені . . . 1-40	Кама 90 см. 2-70
Колірові баї 1-55	Суконка фальори в колірах . . . . . від 5-50
Барзани у візорах . . . 1-20	Жоржети чисто вовняні . . . . . по 6—
Білі шкові барзани . . . 1-70	Вовна на мужське вбрання . . . . . від 9—
Шовкові барзани . . . 2-35	Шті — Рес шовковий . . 4-90
Анг. перкаліна в колірах 2-10	
Подоленти-оксфорти . . 0-8	
Позотни і шифони 80—90 см. 1-10	

1012 — Ціни на інші предмети значно знижені. — 2-6